

Lagrådsremiss

Ny kärnkraft i Sverige – fler möjliga platser vid kusten

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 5 februari 2026

Romina Pourmokhtari

Linn Hamstad
(Klimat- och näringslivsdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

Lagrådsremissen innehåller förslag som syftar till att möjliggöra utbyggnaden av kärnkraft på fler platser vid kusten, samtidigt som skyddet för natur- och kulturvärden upprätthålls.

De föreslagna ändringarna innebär att förbudet mot kärntekniska anläggningar inom kustområdena och skärgårdarna i Bohuslän från gränsen mot Norge till Brofjorden, i Småland och Östergötland från Simpevarp till Arkösund och i Ångermanland från Storfjärden vid Ångermanälvens mynning till Skagsudde och på Öland tas bort.

Ändringarna innebär också att förbudet mot kärntekniska anläggningar inom kustområdena och skärgårdarna från Brofjorden till Simpevarp och från Arkösund till Forsmark, utmed Gotlands kust, på Östergarn och Storsudret på Gotland samt på Fårö på andra platser än där det redan finns vissa industriella och liknande anläggningar tas bort.

Ändringarna föreslås gälla samtliga kärntekniska anläggningar som omfattas av regeringens tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. 1 § 1 miljöbalken. Ändringarna påverkar inte prövningen av kärntekniska anläggningar i övrigt. Därmed kommer det även fortsättningsvis krävas en prövning i det enskilda fallet innan en kärnteknisk anläggning kan komma till stånd.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 15 juli 2026.

Innehållsförteckning

1	Beslut	3
2	Förslag till lag om ändring i miljöbalken	4
3	Ärendet och dess beredning	5
4	Kärnteknisk verksamhet prövas enligt flera regelverk.....	5
4.1	Lokalisering och tillståndsprövning av kärntekniska anläggningar enligt miljöbalken	5
5	Det ska vara tillåtet att uppföra kärntekniska anläggningar på fler platser vid kusten.....	7
6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	13
7	Konsekvenser.....	14
7.1	Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas	15
7.2	Konsekvenser för domstolar och andra myndigheter	15
7.3	Konsekvenser för kommuner och regioner	16
7.4	Konsekvenser för företag och enskilda	17
7.5	Konsekvenser för riksintressesystemet och tillgången till kustområden och skärgårdar	19
7.6	Konsekvenser för miljö, klimat och människors hälsa.....	20
7.7	Förenlighet med EU-rätten och annan internationell rätt	21
8	Författningskommentar.....	22
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Ny kärnkraft i Sverige – fler möjliga platser vid kusten.....	24
Bilaga 2	Promemorians lagförslag.....	25
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	26

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i miljöbalken.

2 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 3 och 4 §§ miljöbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

3 §¹

Inom kustområdena och skärgårdarna i Bohuslän från gränsen mot Norge till Brofjorden, i Småland och Östergötland från Simpevarp till Arkösund och i Ångermanland från Storfjärden vid Ångermanälvens mynning till Skagsudde får anläggningar som avses i 17 kap. 1 § 1 och 4 a § 1–11 inte komma till stånd.

På Öland får anläggningar som avses i 17 kap. 1 § 1 och 4 a § 1–6 och 8–11 inte komma till stånd.

Inom kustområdena och skärgårdarna i Bohuslän från gränsen mot Norge till Brofjorden, i Småland och Östergötland från Simpevarp till Arkösund och i Ångermanland från Storfjärden vid Ångermanälvens mynning till Skagsudde får anläggningar som avses i 17 kap. 4 a § 1–11 inte komma till stånd.

På Öland får anläggningar som avses i 17 kap. 4 a § 1–6 och 8–11 inte komma till stånd.

4 §²

Inom kustområdena och skärgårdarna från Brofjorden till Simpevarp och från Arkösund till Forsmark, utmed Gotlands kust, på Östergarn och Storsudret på Gotland samt på Fårö får fritidsbebyggelse komma till stånd endast i form av kompletteringar till befintlig bebyggelse. Om det finns särskilda skäl får dock annan fritidsbebyggelse komma till stånd, företrädesvis sådan som tillgodoser det rörliga friluftslivets behov eller avser enkla fritidshus i närheten av de stora tätortsregionerna.

Inom områden som avses i första stycket får anläggningar som avses i 17 kap. 1 § 1 samt 4 a § 1–6, 9 och 10 komma till stånd endast på platser där det redan finns anläggningar som omfattas av bestämmelserna i 17 kap. 1 och 4 a §§.

Inom områden som avses i första stycket får anläggningar som avses i 17 kap. 4 a § 1–6, 9 och 10 komma till stånd endast på platser där det redan finns anläggningar som omfattas av bestämmelserna i 17 kap. 4 a §.

Denna lag träder i kraft den 15 juli 2026.

¹ Senaste lydelse 2009:652.

² Senaste lydelse 2005:571.

3 Ärendet och dess beredning

Inom Regeringskansliet har promemorian Ny kärnkraft i Sverige – fler möjliga platser vid kusten (KN2025/01872) tagits fram. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissvaren finns tillgängliga på regeringens webbplats, [regeringen.se](https://www.regeringen.se), och i Klimat- och näringslivsdepartementet (KN2025/01872).

I lagrådsremissen behandlas promemorians förslag.

4 Kärnteknisk verksamhet prövas enligt flera regelverk

I lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet (kärntekniklagen), strålskyddslagen (2018:396) och miljöbalken anges de generella tillståndsreglerna för säkerhet, strålskydd och miljöskydd för kärnteknisk verksamhet. Bestämmelserna i lagarna kompletteras av förordningar och myndighetsföreskrifter som innehåller mer detaljerade bestämmelser. Uppförandet av en kärnteknisk anläggning kräver både tillstånd enligt kärntekniklagen och tillstånd enligt miljöbalken.

Med kärnteknisk verksamhet avses bl.a. uppförande, innehav eller drift av kärnteknisk anläggning (1 § kärntekniklagen) Med kärnteknisk anläggning avses bl.a. kärnkraftsreaktor, forskningsreaktor och anläggning för hantering, bearbetning, lagring och slutförvar av kärnämne och kärnavfall (2 § kärntekniklagen). Det är regeringen eller Strålsäkerhetsmyndigheten som prövar ansökan om tillstånd till kärntekniska anläggningar enligt kärntekniklagen. För nya sådana anläggningar finns också krav på att de ska tillåtlighetsprövas av regeringen enligt reglerna i 17 kap. miljöbalken. Kravet på obligatorisk tillåtlighetsprövning omfattar idag alla kärntekniska anläggningar som prövas av regeringen enligt kärntekniklagen (17 kap. 1 § 1 miljöbalken). För att regeringen ska få tillåta en sådan anläggning krävs kommunfullmäktiges tillstyrkande (17 kap. 6 § miljöbalken).

4.1 Lokalisering och tillståndsprövning av kärntekniska anläggningar enligt miljöbalken

Miljöbalkens övergripande syfte är att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. Kärnteknisk verksamhet utgör miljöfarlig verksamhet och kräver tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken. Kärnteknisk verksamhet innebär också i regel krav på tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken.

Enligt de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken ska alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd utföra de skyddsåtgärder, följa de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att hindra eller motverka skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön (2 kap. 2 §). För en åtgärd som tar i anspråk mark- och vattenområden ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna tillgodoses med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön (2 kap. 6 §).

I 3 och 4 kap. miljöbalken finns bestämmelser om hushållning med mark och vatten. Hushållningsbestämmelserna har stor betydelse för den fysiska planeringen och vid tillståndsprövningen för ett flertal olika typer av verksamheter, bl.a. kärntekniska anläggningar. Bestämmelserna tillämpas vid prövning av mål och ärenden enligt miljöbalken och andra lagar samt vid planläggning och prövning av lov enligt plan- och bygglagen (2010:900). Bestämmelserna innebär att områden som har ett särskilt nationellt intresse för ett visst ändamål eller en viss användning inte ska tas i anspråk för andra ändamål utan att frågan om en långsiktigt lämplig mark- och vattenanvändning har klarlagts.

I 3 kap. miljöbalken finns de grundläggande hushållningsbestämmelserna. Där anges vilka allmänna intressen som särskilt ska beaktas för att god hushållning ska uppnås. Bestämmelserna är hämtade från 2 kap. lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m.m. (naturresurslagen), vilken upphävdes samtidigt som miljöbalken trädde i kraft.

I 4 kap. miljöbalken finns de särskilda bestämmelserna om hushållning med mark och vatten. Där finns bestämmelser om att vissa områden, med hänsyn till deras natur- och kulturvärden, i sin helhet är av riksintresse. Syftet med bestämmelserna är att redovisa vilka intressen som har särskild betydelse och som därför ska ges försteg framför andra intressen när frågor om markanvändning ska avgöras. Ingrepp i miljön i ett sådant område får komma till stånd endast om det inte möter något hinder enligt 2–8 §§ och om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden (4 kap. 1 §).

För de s.k. obrutna kustområdena finns skydd mot vissa industriella och liknande anläggningar som ska tillåtlighetsprövas av regeringen i enlighet med 17 kap. miljöbalken, antingen obligatoriskt eller efter förbehåll, dvs. att regeringen i det enskilda fallet beslutat att tillåtlighetspröva en viss anläggning (4 kap. 3 §). Skyddet innebär bl.a. att inom kustområdena och skärgårdarna i Bohuslän, från gränsen mot Norge till Brofjorden, i Småland och Östergötland, från Simpevarp till Arkösund, och i Ångermanland, från Storfjärden vid Ångermanälvens mynning till Skagsudde, får kärntekniska anläggningar som omfattas av regeringens obligatoriska tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. 1 § i miljöbalken inte komma till stånd. Inte heller på Öland får sådana anläggningar komma till stånd. Även större industriella anläggningar såsom bl.a. stål-, massa- och kemikalieindustrier och vindkraftsparker omfattas av förbudet.

Den 1 augusti 2009 infördes ett undantag från skyddet i 4 kap. 3 § miljöbalken för att underlätta utbyggnaden av vindkraften. Genom undantaget blev det tillåtet att uppföra vindkraftverk på Öland. Skyddet för den obrutna kusten i övrigt ändrades samtidigt så att förbudet mot att uppföra vindkraftverk omfattar de anläggningar som är tillståndspliktiga enligt

föreskrifter som regeringen meddelar med stöd av 9 kap. 6 § miljöbalken i stället för att som tidigare utgå från vindkraftverkens uteffekt.

Även för de s.k. högexploaterade kustområdena och dessutom Kalmar- och Gotlandskusten finns skydd mot vissa industriella anläggningar som ska tillåtlighetsprövas av regeringen (4 kap. 4 §). Skyddet omfattar kustområdena och skärgårdarna från Brofjorden till Simpevarp och från Arkösund till Forsmark, utmed Gotlands kust, på Östergarn och Storsudret på Gotland samt på Fårö. Inom dessa områden får kärntekniska anläggningar som omfattas av regeringens obligatoriska tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. 1 § endast komma till stånd på platser där det redan finns anläggningar som omfattas av bestämmelserna i 17 kap. 1 och 4 a §§. Även denna bestämmelse omfattar utöver anläggningar för kärnteknisk verksamhet flera större industriella anläggningar som tillåtlighetsprövas av regeringen, däremot omfattas inte anläggningar för vindkraft.

5 Det ska vara tillåtet att uppföra kärntekniska anläggningar på fler platser vid kusten

Regeringens förslag

Förbudet mot kärntekniska anläggningar inom kustområdena och skärgårdarna i Bohuslän från gränsen mot Norge till Brofjorden, i Småland och Östergötland från Simpevarp till Arkösund och i Ångermanland från Storfjärden vid Ångermanälvens mynning till Skagsudde och på Öland ska tas bort.

Förbudet mot kärntekniska anläggningar inom kustområdena och skärgårdarna från Brofjorden till Simpevarp och från Arkösund till Forsmark, utmed Gotlands kust, på Östergarn och Storsudret på Gotland samt på Fårö på andra platser än där det redan finns vissa industriella och liknande anläggningar ska tas bort.

Promemorians förslag

Förslaget i promemorian stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Av de remissinstanser som yttrar sig över förslaget är det något fler som är negativa till eller avstyrker förslaget än som är positiva eller inte har några invändningar mot förslaget. Till de remissinstanser som är positiva hör bl.a. *Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät)*, *Energiföretagen Sverige*, *Länsstyrelsen i Blekinge län*, *Lomma*, *Nynäshamns*, *Uddevalla*, *Valdemarsviks*, *Öckerö* och *Östhammars kommuner*, *Statens energimyndighet (Energimyndigheten)*, *Svenskt Näringsliv*, *Sveriges kärntekniska sällskap*, *Uppsala universitet* och *Västra Götalandsregionen*.

Bland de remissinstanser som är negativa eller avstyrker finns bl.a. *BirdLife Sverige*, *Boverket*, *Chalmers tekniska högskola AB (Chalmers)*, *Havs- och vattenmyndigheten (HaV)*, *Kramfors*, *Kristianstads*, *Malmö*, *Simrishamns*, *Strömstads*, *Trosa*, *Torsås* och *Örnsköldsviks kommuner*, *Kungliga tekniska högskolan (KTH)*, *Länsstyrelsen i Kalmar län*, *Växjö tingsrätt (mark- och miljödomstolen)*, *Naturvårdsverket*, *Rikssantikvarieämbetet*, *Svenska Naturskyddsföreningen (Naturskyddsföreningen)* och *Sveriges kommuner och regioner (SKR)*.

Energimyndigheten framhåller att den nuvarande regleringen begränsar de kustnära lokaliseringarna för ny kärnkraft i södra Sverige kraftigt, särskilt för nya aktörer och att markavtrycket vid en utbyggnad av kärnkraft skulle vara relativt begränsat i förhållande till andra kraftslag. *Svenskt Näringsliv* anser att förslaget ger förutsättningar för mer stabila och långsiktiga spelregler, vilket är avgörande för att attrahera de investeringar från näringslivet som ny kärnkraft kräver men att hela tillståndsprocessen behöver reformeras. *Sveriges kärntekniska sällskap* framför liknande synpunkter. *Energiföretagen Sverige* understryker att nuvarande reglering hämmar konkurrensen och försvarar för nya aktörer att etablera sig. Enligt *Energiföretagen Sverige* riskerar marknadsutvecklingen att låsas fast när etablering endast är möjlig på ett fåtal redan befintliga platser. *Öckerö kommun* bedömer att en modernisering av regelverket är motiverad för att möjliggöra en mer flexibel prövning av nya anläggningar, med bibehållet skydd för natur- och kulturvärden. *Lomma* och *Nynäshamns kommuner* anser att förslaget stärker möjligheterna till en trygg, kostnadsstabil och planerbar energiförsörjning.

Länsstyrelsen i Skåne län framhåller att ändringarna kommer få begränsad betydelse både för möjligheten att etablera kärntekniska anläggningar och för naturvärdena eftersom kustens natur- och kulturvärden fortsatt är skyddade mot påtaglig skada inom riksintresseområdena. Enligt länsstyrelsen hade det varit mer ändamålsenligt att ta bort förbudet från begränsade områden där det finns reella förutsättningar för kärntekniska anläggningar.

Svenska kraftnät anför att förslaget möjliggör en bättre spridning av elproduktionsanläggningar i landet vilket skapar möjlighet för en robustare elförsörjning med hänsyn till beredskapsaspekter men att placering vid havet inte alltid är en strikt förutsättning. *Lysekils kommun* och *Växjö tingsrätt (mark- och miljödomstolen)* påpekar att användning av alternativa kylmedel kan minska behovet av att placera kärntekniska anläggningar längs med kusterna.

KTH och *Chalmers* anser att det inte framgår av promemorian om det verkligen finns ett behov av att exploatera nya platser. *Simrishamns*, *Trosa* och *Strömstads kommuner* framför liknande synpunkter.

Några remissinstanser, bl.a. *Malmö* och *Kristianstads kommuner*, anser att för att uppnå ökad elproduktion i närtid bör fokus ligga på utbyggnad av förnybar energi, energieffektivisering och lokala lösningar som stärker motståndskraften i energisystemet.

Boverket, *HaV* och *Länsstyrelsen i Kalmar län* påtalar behovet av en samlad och generell översyn av hushållningsbestämmelserna i miljöbalken. *Länsstyrelserna i Uppsala* och *Östergötlands län* framför liknande synpunkter. Flera remissinstanser, bl.a. *Tillväxtverket* och *Naturvårds-*

verket, efterlyser en nationell samhällsplanering för kärntekniska anläggningar.

Många remissinstanser, bl.a. *Riksantikvarieämbetet*, *Kramfors*, *Trosa* och *Torsås kommuner*, uttrycker en oro för att förslaget kommer ha en negativ påverkan på natur- och kulturvärden.

SKR påpekar att det är oklart om de föreslagna ändringarna även inkluderar brytning av uran.

Några remissinstanser, bl.a. *Valdemarsviks* och *Kungsbacka kommuner*, anser att remisstiden varit för kort.

Skälen för regeringens förslag

Kraftsystemet behöver stärkas

Samhällsutvecklingen medför ständigt nya eller förändrade anspråk på mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt. Sedan hushållningsbestämmelserna infördes, först i naturresurslagen och därefter i 3 och 4 kap. miljöbalken, har flera viktiga förändringar skett. En central förändring är den omställning som krävs för att minska utsläppet av växthusgaser och bromsa klimatförändringarna. För att möjliggöra en fortsatt elektrifiering av samhället och åstadkomma en effektiv klimatomställning behöver kraftsystemet stärkas och produktionen av fossilfri el behöver öka.

Utvecklingen av produktionskapaciteten av el i Sverige har inneburit en produktion som är mer väderberoende, framför allt i de norra delarna, och en minskad kapacitet i den planerbara produktionen, framför allt i de södra delarna av landet. Det innebär minskade marginaler för elproduktionen och därmed ökad risk för effektbrist och svårigheter att ansluta ny förbrukning till elnäten. Kärnkraften har en avgörande roll både i att återupprätta en leveranssäker och trygg elförsörjning och i att åstadkomma en effektiv klimatomställning. Kärnkraften står i dagsläget för ca 30 procent av den totala elproduktionen i Sverige och utgör med sina särskilda egenskaper en viktig del i det svenska elsystemet. Kärnkraften kan leverera stora mängder fossilfri energi och bidra med stödtjänster som gör hela elsystemet mer robust och leveranssäkert. Sedan hushållningsbestämmelserna infördes har dessutom nya tekniker och säkerhetskrav för kärntekniska anläggningar tillkommit.

Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att underlätta och främja ny kärnkraft. Den 14 mars 2024 beslutade regeringen propositionen Energipolitikens långsiktiga inriktning (prop. 2023/24:105). I propositionen, som bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Sverigedemokraterna, görs bedömningen att det behövs ny kärnkraft för att tillgodose framtidens elbehov och samtidigt öka leveranssäkerheten i elsystemet. För kärnkraftens del innebär det ett behov av en kraftfull utbyggnad till 2045 (prop. 2023/24:105 s. 36). Regeringen anser därmed inte, till skillnad mot bl.a. *Malmö* och *Kristianstads kommuner*, att fokus för att uppnå ökad elproduktion i närtid bör ligga på förnybar energi.

Den 1 januari 2024 trädde ändringar i miljöbalken i kraft som innebär att det är möjligt att bygga kärnkraft på fler platser i landet. Genom ändringarna togs den tidigare begränsningen till tre platser och tio reaktorer bort. Var kärnkraftsreaktorer ska byggas ska i stället avgöras av behovet av energi och de lokala förutsättningarna. Den 1 augusti 2025 trädde lagen (2025:587) om statligt stöd för investeringar i kärnkraft i

kraft. I lagen regleras de grundläggande förutsättningarna och formerna för statligt stöd till företag för investeringar i nya kärnkraftsreaktorer i Sverige. Regeringen har också tillsatt en nationell samordnare som ska stödja regeringen i dess arbete med att främja ny kärnkraft (dir. 2024:1). I lagrådsremissen En mer ändamålsenlig prövning av kärntekniska anläggningar föreslås att regeringen, efter en ansökan om godkännande, under vissa förutsättningar ska få godkänna en kärnteknisk anläggning. En förutsättning för att regeringen ska få godkänna en ansökan är att regeringen också antar en plan för kärntekniska anläggningar som omfattar den anläggning som ansökan avser. Genom planen prövas om det är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 kap. och 4 kap. 1–8 §§ miljöbalken att uppföra en viss typ av kärnteknisk anläggning inom det område som planen avser. För att regeringen ska få anta planen krävs att den eller de kommuner som ligger inom de områden som omfattas av planen har tillstyrkt ansökan om godkännande respektive planen. Det ska vara frivilligt att ansöka om ett godkännande enligt den nya lagen. Ett godkännande ersätter den tillåtlighetsprövning som regeringen annars ska göra enligt 17 kap. miljöbalken.

Regeringen anser, till skillnad mot bl.a. *KTH, Chalmers, Simrishamns, Trosa och Strömstads kommuner*, att förutsättningarna för marknadens aktörer att investera i ny kärnkraft behöver förbättras ytterligare och att det krävs fler åtgärder för att möjliggöra en utbyggnad av kärnkraften på fler platser än i dag.

De nuvarande förbuden mot kärnkraft vid kusterna bör tas bort

Skyddet för de s.k. obrutna kustområdena innebär att inom kustområdena och skärgårdarna i Bohuslän från gränsen mot Norge till Brofjorden, i Småland och Östergötland från Simpevarp till Arkösund och i Ångermanland från Storfjärden vid Ångermanälvens mynning till Skagsudde får kärntekniska anläggningar som omfattas av regeringens obligatoriska tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. 1 § 1 i miljöbalken inte komma till stånd. Inte heller på Öland får sådana anläggningar komma till stånd. Syftet med skyddet för de obrutna kustområdena är att bevara områdenas karaktär.

Skyddet för de s.k. högexploaterade kustområdena och vid Kalmar- och Gotlandskusten innebär i sin tur att inom kustområdena och skärgårdarna från Brofjorden till Simpevarp och från Arkösund till Forsmark, utmed Gotlands kust, på Östergarn och Storsudret på Gotland samt på Fårö får kärntekniska anläggningar endast komma till stånd på platser där vissa industriella och liknande anläggningar redan finns. De skyddade områdena har stora värden för natur- och kulturvård, turism och friluftsliv. Till skillnad från de obrutna kustområdena är det fråga om längre kustområden och skärgårdar som på vissa platser är förhållandevis starkt påverkade av tätorter, industrier och fritidshusbebyggelse. Syftet med skyddet för dessa områden är att bevara de delar av områdena som fortfarande är relativt oexploaterade och samtidigt har stora bevarandevärden så att de även i fortsättningen kan användas för friluftsliv och rekreation. Verksamheter och åtgärder som har stor påverkan på landskapsbilden är typiskt sett sådana som inte får uppföras eller vidtas inom de angivna områdena annat

än i anslutning till redan befintliga industrianläggningar av en viss karaktär.

Klimatomställningen innebär att det finns ett behov av att bygga ut kärnkraften som inte fanns när förbuden infördes. Skyddet för natur- och kulturvärden behöver upprätthållas samtidigt som det är viktigt att lagstiftningen inte utgör ett hinder för samhällsutvecklingen och klimatomställningen. Dagens förbud är utformade så att de utesluter platser som skulle kunna vara lämpliga utan att det kan göras en prövning i det enskilda fallet.

Som *Energimyndigheten* framhåller innebär den nuvarande regleringen en begränsning för kustnära lokalisering av ny kärnkraft, särskilt för nya aktörer. Även *Energiföretagen Sverige* understryker att nuvarande reglering hämmar konkurrensen och försvårar för nya aktörer att etablera sig. Enligt *Energiföretagen Sverige* riskerar marknadsutvecklingen att låsas fast när etablering endast är möjlig på ett fåtal redan befintliga platser. I dag finns ett intresse från flera aktörer för att bygga ny kärnkraft. För att driva på utvecklingen av ny teknik och samtidigt hålla tillbaka investeringskostnaderna är det av avgörande betydelse att det finns en öppen och konkurrensutsatt marknad för ny kärnkraft, vilket också *Svenskt Näringsliv* och *Sveriges kärntekniska sällskap* framhåller. Sverige står inför en omfattande elektrifiering och omställning av samhället som ställer krav på att samtliga fossilfria kraftslag ges möjlighet att byggas ut. Att möjliggöra att det ska vara tillåtet att bygga kärnkraft på fler platser än i dag kan enligt regeringen ge effekt på investeringar i ny kärnkraft samtidigt som det också ger bättre möjligheter att optimera kraftsystemet både tekniskt och ekonomiskt.

Lokalisering av kärntekniska anläggningar måste ske på platser där förutsättningarna är tillräckligt goda. Lokalisering vid kusten innebär generellt flera fördelar för kärnkraftsreaktorer genom den nära tillgången till kylvatten och hamnläge för transporter både under byggtiden och under driften. För nya slutförvar eller mellanlager kan det vara fördelaktigt med en placering nära havet för att kunna transportera radioaktivt avfall och använt kärnbränsle till sjöss med fartyg.

Sedan förbuden mot kärnkraft vid kusterna infördes i naturresurslagen har utvecklingen gått mot mindre reaktorer. Det innebär att det kan bli aktuellt att bygga fler reaktorer på fler platser än vad som tidigare förutsågs. Det kan handla om att det behövs fler små modulära reaktorer för att ersätta en större, men också om ett behov av att placera reaktorena närmare energianvändarna för att minska överföringsbehovet och därmed minska förlusterna i elöverföringen, investeringsbehovet i ledningsnätet och den miljöpåverkan som en utbyggnad av ledningsnätet annars skulle innebära. Detta bekräftas av *Energimyndigheten* som framhåller att markavtrycket vid en utbyggnad av kärnkraft skulle vara relativt begränsat jämfört med många andra kraftslag. Även *Svenska kraftnät* konstaterar att de föreslagna ändringarna möjliggör en bättre spridning av elproduktionsanläggningar i landet, vilket skapar möjlighet för en robustare elförsörjning med hänsyn till beredskapsaspekter, men påpekar samtidigt att placering vid havet inte alltid är en strikt förutsättning. Också *Lysekils kommun* och *Växjö tingsrätt (mark- och miljödomstolen)* framhåller att användning av alternativa kylmedel kan minska behovet av att placera kärnkraftsanläggningar längs med kusterna. Regeringen konstaterar att de

reaktorer i Sverige som för närvarande är i kommersiell drift använder kylvatten från havet. Även med beaktande av att teknikutvecklingen hela tiden går framåt och att utvecklingen därmed kan öppna upp för nya lämpliga platser i framtiden, anser regeringen att lagstiftningen bör möjliggöra att det kan göras en bedömning i det enskilda fallet av om en viss placering av en kärnteknisk anläggning är lämplig. Det är vidare viktigt att både ny och befintlig kärnkraft kan planeras långsiktigt och med stabila förutsättningar. Olika tekniker för kärnkraft bör ges förutsättningar att utvecklas för att öka teknisk diversifiering och robusthet i systemet. För att inte förhindra en effektiv och från hushållningssynpunkt lämplig utbyggnad av kärnkraft anser regeringen därför att både förbudet mot kärnkraft inom de s.k. obrutna kustområdena och på Öland och förbudet mot kärnkraft på nya platser inom de s.k. högexploaterade kustområdena samt vid Kalmar- och Gotlandskusten bör tas bort. Regeringen bedömer också mot denna bakgrund, till skillnad från *Länsstyrelsen i Skåne län*, att förbuden bör tas bort i sin helhet och inte endast för begränsade områden.

En större reform av hela tillståndsprocessen, som *Svenskt Näringsliv* efterfrågar, kan inte hanteras inom ramen för detta lagstiftningsärende. Inte heller en generell översyn av hushållningsbestämmelserna, som bl.a. *Boverket* och *HaV* efterfrågar, eller en nationell samhällsplanering för kärntekniska anläggningar, som bl.a. *Tillväxtverket* och *Naturvårdsverket* efterfrågar, kan hanteras inom ramen för detta lagstiftningsärende.

Behovet av kärnkraft på fler platser innebär inte bara ett behov av nya kärnkraftsreaktorer. I anslutning till reaktoreorna kan det också finnas behov av att t.ex. upprätta mellanlager för använt kärnbränsle. Det kan också handla om nya slutförvar. Mot den bakgrunden anser regeringen att de ändringar som föreslås bör gälla alla kärntekniska anläggningar som tillåtlighetsprövas av regeringen enligt 17 kap. 1 § 1 miljöbalken. Tillhörande infrastruktur, t.ex. transporter, omfattas inte av förslaget eftersom de inte utgör en kärnteknisk anläggning. När det gäller det som *SKR* påpekar om att det inte är klarlagt om förslaget även inkluderar brytning av uran, konstaterar regeringen att det föreslås i lagrådsremissen. Ändamålsenliga säkerhets- och strålskyddskrav för utvinning och bearbetning av kärnämnen att en anläggning för utvinning av uran inte längre ska anses vara en kärnteknisk anläggning.

Många remissinstanser, bl.a. *Riksantikvarieämbetet*, *Kramfors*, *Trosa* och *Torsås kommuner*, uttrycker en oro för att förslaget kommer ha en negativ påverkan på natur- och kulturvärden. För att en kärnteknisk anläggning ska kunna placeras inom ett kustområde som det nu är fråga om ställs krav på att verksamheten kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdets natur- och kulturvärden (4 kap. 1 § första stycket 2). Eftersom det alltid krävs att det görs en prövning i det enskilda fallet innan en kärnteknisk anläggning kan komma till stånd innebär det, precis som *Länsstyrelsen i Skåne län* påpekar, att kustens natur- och kulturvärden fortsatt är skyddade inom riksintresseområdena. Därtill ska det alltid göras en bedömning av om den aktuella platsen är lämplig bl.a. med hänsyn till natur- och kulturvärdena vid den s.k. lokaliseringssövningen (2 kap. 6 § miljöbalken). Regeringen bedömer därmed, i likhet med promemorian och bl.a. *Öckerö kommun*, att skyddet för natur- och kulturvärden kan upprätthållas genom den prövning som alltid ska göras i det enskilda fallet innan en kärnteknisk anläggning kan komma till stånd.

Remisstiden har varit tillräcklig

När det gäller synpunkterna på remisstiden från bl.a. *Valdemarsviks och Kungsbacka kommuner* konstaterar regeringen att det beredningskrav som gäller för regeringsärenden enligt 7 kap. 2 § regeringsformen inte innebär att beredningen behöver vara lika i alla fall (jfr konstitutionsutskottets betänkande 2009/10:KU10 s. 63). Förslagen som remissinstanserna har haft att bedöma i detta lagstiftningsärende har varit av begränsad omfattning. Mot den bakgrunden anser regeringen att en något kortare remisstid på drygt två månader har varit motiverad i detta fall. Många remissinstanser har svarat på remissen och lämnat välmotiverade remissyttranden. Endast ett fåtal remissinstanser har kommenterat remisstidens längd och endast en remissinstans, Kungsbacka kommun, har uppgett att remisstidens längd utgjort skäl för att inte svara på remissen. I övrigt har det inte framkommit något som tyder på att den något kortare remisstiden skulle ha medfört svårigheter för remissinstanserna att lämna sina yttranden i tid eller att de inte skulle ha hunnit sätta sig in i lagstiftningsärendets centrala frågor. Det rådrum som har lämnats för att möjliggöra för remissinstanserna att bedöma förslagets effekter och dess inverkan på områden som de särskilt bevakar eller berörs av, kan därför inte anses ha varit alltför begränsat för att ge utrymme för en tillräcklig analys. Regeringen bedömer alltså, till skillnad från bl.a. *Valdemarsviks och Kungsbacka kommuner*, att remisstidens längd varit tillräcklig.

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag

Lagändringarna ska träda i kraft den 15 juli 2026.

Regeringens bedömning

Det behövs inte några övergångsbestämmelser.

Promemorians förslag och bedömning

Förslaget och bedömningen i promemorian stämmer i huvudsak överens med regeringens. I promemorian föreslås att lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2026.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser yttrar sig inte särskilt i denna del.

Kristianstads kommun påpekar att det kan antas att ny kärnkraft kommer att ha långa ledtider innan den kan bidra till elproduktionen. Enligt kommunen redovisar promemorian inte några tidsförhållanden för utbyggnad av kärnkraft som motiverar det snabba ikraftträdandet.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

För att möjliggöra en fortsatt elektrifiering av samhället och åstadkomma en effektiv klimatomställning behöver kraftsystemet stärkas och produktionen av fossilfri el behöver öka. Kärnkraften har en avgörande roll både för att återupprätta en leveranssäker och trygg elförsörjning samt för att åstadkomma en effektiv klimatomställning. Genom att det blir möjligt för en verksamhetsutövare att få en materiell prövning av förutsättningar för etablering av kärntekniska anläggningar på fler platser skapas också förutsättningar för att kunna placera elproduktion där den gör bäst nytta för att resurseffektivt bygga ett välfungerande kraftsystem. För att tillgodose behovet av en kraftfull utbyggnad av kärnkraft till 2045 behöver marknaden tydliga planeringsförutsättningar. Precis som *Kristianstads kommun* påpekar kan det antas att det tar tid innan ny kärnkraft kan bidra till elproduktionen. För att kunna uppnå den utbyggnad av kärnkraften som behövs är det angeläget att marknaden redan nu ges tydliga planeringsförutsättningar. Mot den bakgrunden bör de föreslagna ändringarna träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 15 juli 2026.

De föreslagna ändringarna innebär att förbudet mot kärntekniska anläggningar inom de s.k. obrutna kustområdena och på Öland samt på nya platser inom de s.k. högexploaterade kustområdena och vid Kalmar- och Gotlandskusten tas bort. Eftersom förutsättningarna för tillåtlighets- och tillståndsprövningen enligt miljöbalken och kärntekniklagen inte förändras i övriga delar saknas det behov av övergångsbestämmelser.

7 Konsekvenser

Genom de föreslagna ändringarna kommer det vara möjligt att få till stånd kärntekniska anläggningar på fler platser än i dag under förutsättning att övriga förutsättningar för etablering på platsen är uppfyllda. Därmed kommer det vara möjligt att uppföra kärntekniska anläggningar inom de s.k. obrutna kustområdena och på Öland. Det kommer också vara möjligt att uppföra nya kärntekniska anläggningar inom de s.k. högexploaterade kustområdena och vid Kalmars och Gotlands kust.

Många remissinstanser, bl.a. *Länsstyrelsen i Kalmar län*, *Riksantikvarieämbetet*, *Svea hovrätt (Mark- och miljööverdomstolen)* och *SKR*, har synpunkter på att det i flera omgångar remitterats olika förslag gällande kärnkraft och anser att det gör det svårt att bedöma konsekvenserna av förslagen. Flera remissinstanser, bl.a. *Chalmers*, *Länsstyrelsen i Östergötlands län*, *Svea hovrätt (Mark- och miljööverdomstolen)* och *SKR*, anser också att konsekvensanalysen i promemorian är så bristfällig att den inte kan utgöra grund för ändring i lagstiftningen. *Regelrådet* anser att konsekvensutredningen uppfyller kraven enligt förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Förslagen i detta lagstiftningsärende innebär endast att de generella förbuden mot kärnkraft vid kusterna tas bort. Övriga förutsättningar enligt miljöbalken och kärntekniklagen som ska tillämpas vid tillåtlighets- och tillståndsprövningen för kärntekniska anläggningar ändras inte genom regeringens förslag. Därmed kommer det även fortsättningsvis att krävas

en prövning i det enskilda fallet innan en kärnteknisk anläggning kan komma till stånd. Precis som *Regelrådet* påpekar medför förslagen i sig inte några direkta konsekvenser, utan påverkan uppkommer först i samband med framtida tillståndsprövningar. Även med beaktande av att flera olika förslag som berör kärnkraft remitterats, bedömer regeringen att det varit möjligt att bedöma konsekvenserna av förslagen i denna lagrådsremiss. Regeringen anser sammantaget att konsekvenserna av förslagen är tillräckligt väl utredda, vilket även *Regelrådet* bedömer.

7.1 Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas

Om inga ändringar görs kommer det inte vara möjligt att etablera kärntekniska anläggningar på platser som i det enskilda fallet skulle kunna bedömas som lämpliga, men som finns inom ett område som omfattas av de nuvarande förbuden. En följd av detta är att utbyggnaden av kärnkraft riskerar att inte kunna ske i den takt som bedöms behövas för klimatomställningen och för att säkra en robust elförsörjning. Om inga ändringar görs kan således en gynnsam placering av kärntekniska anläggningar förhindras, vilket riskerar ett ökat behov av att bygga överföringsnät för el till en högre kostnad än vad som vore fallet om ändringarna genomförs.

7.2 Konsekvenser för domstolar och andra myndigheter

Förslagen kan leda till nya ansökningar om att få uppföra, inneha eller driva kärntekniska anläggningar. Förslagen kan därmed få konsekvenser för Strålsäkerhetsmyndigheten eftersom myndigheten ska granska ansökningar om tillstånd till kärntekniska anläggningar på platser där det i nuläget inte är möjligt att uppföra sådana anläggningar. Därmed behöver platsens lämplighet ur ett strålskydds och säkerhetsperspektiv utredas. Det kan t.ex. handla om att identifiera yttre händelser, dimensionera det fysiska skyddet och utreda behovet av beredskaps- och planeringszoner. Kostnaderna för Strålsäkerhetsmyndighetens granskning av en eventuell tillståndsansökan finansieras genom avgifter som betalas av sökanden i enlighet med förordningen (2008:463) om vissa avgifter till Strålsäkerhetsmyndigheten.

Ett ökat antal tillståndsansökningar kan också få betydelse för mark- och miljödomstolarna som prövar ansökningar om tillstånd enligt miljöbalken. Regeringens tillåtlighetsprövning görs som en del i mark- och miljödomstolens tillståndsprövning. Domstolen bereder målet och yttrar sig över ansökan i samband med att målet överlämnas till regeringen för prövning. Ett ökat antal tillståndsansökningar kan också påverka länsstyrelserna och andra myndigheter som har en partsroll i tillståndsprocesserna (22 kap. 6 § miljöbalken).

I händelse av en kärnteknisk olycka är det länsstyrelserna som utser räddnings- och saneringsledare. Om de föreslagna ändringarna leder till nya kärnkraftsreaktorer i län där det inte finns kärntekniska anläggningar sedan tidigare, kan det påverka länsstyrelserna genom att det uppstår

behov av att anpassa beredskapsorganisationen så att det finns beredskap för att hantera en radiologisk nödsituation på en kärnteknisk anläggning. I förordningen om vissa avgifter till Strålsäkerhetsmyndigheten finns bestämmelser om att en tillståndshavare i vissa fall ska betala en beredskapsavgift för att täcka samhällets kostnader för beredskapsplanering av hanteringen av en radiologisk nödsituation.

Ansökningar om elnätsanslutning av nya kärnkraftsreaktorer till transmissionsnätet påverkar också Svenska kraftnät genom att de kommer behöva utreda förutsättningar och villkor för anslutning. I ett senare skede blir Svenska kraftnät delaktig i projektering och byggnation av nödvändiga anpassningar och eventuella nätförstärkningsåtgärder. Svenska kraftnäts verksamhet finansieras i huvudsak genom avgifter.

Om nya reaktorer placeras på gynnsamma platser i elsystemet kan det sannolikt leda till att Svenska kraftnäts behov av investeringar i långväga elöverföring kan minska.

Länsstyrelsen i Stockholms län bedömer att förslagen kan leda till ökade kostnader för länsstyrelsen. Regeringen konstaterar att det kommer att ta tid för potentiella verksamhetsutövare att identifiera lämpliga platser för nya kärntekniska anläggningar. Mot den bakgrunden bedöms förslagen inte i nuläget medföra några ökade kostnader för domstolarna eller myndigheterna. Förslagen medför därför i nuläget inte några konsekvenser för statsbudgeten.

7.3 Konsekvenser för kommuner och regioner

De föreslagna ändringarna kan påverka kommunernas översiktsplanering genom att det kommer vara tillåtet med kärntekniska anläggningar på platser där det i dag är förbjudet. Genom ändringarna kommer det vara möjligt för företag som vill uppföra kärntekniska anläggningar att etablera sig i fler kommuner. Det innebär också en möjlighet att göra dessa kommuner attraktiva även för andra verksamheter än kärnkraftsindustrin, t.ex. för verksamheter som behöver vätgas som kan produceras av en kärnkraftsreaktor.

Om förslagen leder till nya tillståndsansökningar innebär det arbete för berörd kommun i dess roll som företrädare för allmänna intressen i tillståndprocessen enligt miljöbalken (22 kap. 6 §). En tillståndsansökan kan även innebära arbete för kommunen bl.a. i form av att ta fram ny detaljplan och att handlägga bygglov samt andra nödvändiga tillstånd och dispenser. Det gäller inte bara själva anläggningen, utan även annan påverkan på omgivningen som anläggningen för med sig. En etablering av större anläggningar kan även medföra att nya arbetstillfällen skapas. Det kan i sin tur medföra krav på kommunen i fråga om bostadsförsörjning, skolor, förskolor och annan service.

Om förslagen leder till att nya reaktorer kommer till stånd kan det få konsekvenser för beredskapsplaneringen vid krissituationer. Några remissinstanser, bl.a. *Orust kommun*, anser att det saknas en tillräcklig säkerhetspolitisk analys. *Sotenäs kommun* påpekar särskilt att norra Bohuslän är utpekad som möjlig utrymningszon vid höjd beredskap. Bland annat *Region Gotland* pekar på Gotlands geografiska läge och svårigheter

när det gäller möjlighet till evakuering vid olyckor och geopolitiska förutsättningar. Några kommuner, bl.a. *Örnsköldsviks kommun*, framhåller även att beredskapszoner och planeringszoner kan få konsekvenser för boende, företag och samhällsplanering. Regeringen anser att remissinstanserna pekar på viktiga frågor som gäller beredskap och säkerhet. Strålsäkerhetsmyndigheten och Svenska kraftnät har getts i uppdrag att utreda förutsättningarna för drift av kärnkraftverk under höjd beredskap (KN2023/03584, KN2025/00969 och KN2025/02350). Uppdraget ska slutredovisas i november 2026. Vidare framgår av direktiven till Kärnkraftsprövningsutredningen (dir. 2023:155 och dir. 2026:2) att utredningen ska analysera och bedöma behovet av anpassning av regelverket för beredskaps- och planeringszoner och överföring av processparametrar för nya reaktorer på befintliga och nya platser. Uppdraget ska redovisas i juni 2026. Regeringen konstaterar också att varken *Försvarmakten*, *Kustbevakningen* eller *Myndigheten för civilt försvar (tidigare Myndigheten för samhällsskydd och beredskap)* har några synpunkter på de föreslagna ändringarna. Om ett område är av riksintresse på grund av att det behövs för totalförsvarets anläggningar kommer det också beaktas vid den prövning som ska ske i det enskilda fallet (se även avsnitt 7.5).

Med utvecklingen av ny kärnkraft i en kommun följer också ett förändrat och utökat behov av kompetens för att kunna belysa olika intressen i samhället så att en ansvarsfull utveckling tryggas för både enskilda och miljö. *Kärnkraftskommunernas samarbetsorgan* efterlyser en statlig modell för ekonomiskt, kompetensmässigt och organisatoriskt stöd till kommuner som berörs. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* framför att tillkommande uppgifter kan medföra negativa ekonomiska konsekvenser för kommunerna.

Som konstaterats ovan kommer det att ta tid för potentiella verksamhetsutövare att identifiera lämpliga platser för nya kärntekniska anläggningar. Förslagen bedöms därför inte i nuläget medföra några ökade kostnader för kommunerna och det kommer finnas tid för kommunerna att utveckla nödvändig kompetens.

Förslagen påverkar inte kommunens möjlighet till deltagande och inflytande i de tillståndsförfaranden som är en förutsättning för etablering av kärntekniska anläggningar. De föreslagna ändringarna påverkar inte heller kommunfullmäktiges tillstyrkande av kärntekniska anläggningar som tillåtlighetsprövas av regeringen enligt 17 kap. 1 § 1 (17 kap. 6 § miljöbalken) som bl.a. *Nynäshamns*, *Varbergs* och *Valdemarsviks kommuner* framhåller som viktigt. Regeringen bedömer därmed, till skillnad från *Borgholms kommun*, att förslagen inte får några konsekvenser för det kommunala självstyret.

7.4 Konsekvenser för företag och enskilda

De föreslagna ändringarna berör främst de företag som har intresse av att ansöka om tillstånd att uppföra och driva en kärnteknisk anläggning genom att det kommer att vara möjligt att uppföra kärntekniska anläggningar på fler platser än i dag. Ändringarna skapar förutsättningar för ytterligare investeringar i kärntekniska anläggningar. Därmed skapas

också förutsättningar för en tryggare och mer kostnadsstabil elförsörjning vilket i sin tur kan få positiva effekter både för näringslivets fortsatta tillväxt och för enskildas möjlighet att planera sin ekonomi.

Investeringar i kärntekniska anläggningar är långsiktiga. Tillstånden för verksamheten förutsätter även finansiering för nedmontering och rivning av reaktorerna och för omhändertagande av det använda kärnbränslet som uppstår under drift. De föreslagna ändringarna bidrar till bättre planeringsförutsättningar för företag som vill investera i sådan verksamhet. Det öppnar också upp för ny planering av kraftsystemet, vilket kan sänka systemkostnaden. Utöver Svenska kraftnät (se avsnitt 7.2) kan även andra elnätsföretag bli berörda vid anslutningar av nya kärntekniska anläggningar till elnätet.

Om förslagen leder till att nya kärntekniska anläggningar etableras, kan det även påverka andra företag både positivt och negativt. Positiva effekter kan uppstå för företag vars tjänster behövs under tiden för projektering och byggande, men också för drift, underhåll, nedmontering och rivning. Om en etablering skulle ske på en plats där industriverksamhet redan bedrivs, skulle också möjligheter till industriell symbios kunna finnas med befintliga företag, kopplat till t.ex. produktion av vätgas eller andra fossilfria flytande bränslen.

Några remissinstanser, bl.a. *Sotenäs, Borgholms och Värmdö kommuner*, framför en oro för att förslagen kan leda till negativa effekter för t.ex. företag inom areella näringar, fiskerinäringen, vattenbruket och för företag som baserar sin verksamhet på natur-, kultur-, och upplevelsevärden. För att kunna ansöka om att etablera en kärnteknisk anläggning på en ny plats behöver verksamhetsutövaren säkerställa markrättigheter för projektet. Det framgår även av de grundläggande hushållningsbestämmelserna att brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Det framgår vidare att skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk (3 kap. 4 § miljöbalken). Det innebär att skälig hänsyn ska tas till jord- och skogsbruket vid den fysiska planeringen av marken och det går att hävda jord- och skogsbrukets berättigade intressen i en konkurrenssituation (prop. 1997/98:45, del 2, s. 31). Av de grundläggande hushållningsbestämmelserna framgår även att mark- och vattenområden som har betydelse för bl.a. yrkesfisket eller för vattenbruk så långt möjligt ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringarnas bedrivande (3 kap. 5 § miljöbalken). Det innebär att dessa näringar kommer beaktas inom ramen för tillståndsprövningen av en kärnteknisk anläggning. Konsekvenserna för jord- och skogsbruksföretag och för företag inom yrkesfisket och vattenbruket bedöms mot den bakgrunden vara begränsade. Även konsekvenserna för företag som baserar sin verksamhet på natur-, kultur-, och upplevelsevärden bedöms i stort vara begränsade, även om det kan få större konsekvenser lokalt (se även avsnitt 7.5).

Om förslagen leder till etablering av en kärnteknisk anläggning på en ny plats, kan det få konsekvenser för enskilda genom att en inre och en yttre beredskapszon runt den kärntekniska anläggningen samt en planeringszon

kan komma att upprättas beroende på hur stora omgivningskonsekvenser en radiologisk nödsituation skulle kunna ge upphov till.

7.5 Konsekvenser för riksintressesystemet och tillgången till kustområden och skärgårdar

Genom de nuvarande förbuden mot kärntekniska anläggningar inom vissa områden har lagstiftaren gjort en bedömning av inom vilka områden det inte är lämpligt att placera sådana anläggningar. Att förbuden tas bort innebär inte att det per automatik kommer att vara tillåtet att uppföra en kärnteknisk anläggning på en plats där det i dag är förbjudet. Det kommer alltid krävas en prövning i det enskilda fallet. Därmed kommer det även i fortsättningen att krävas en prövning enligt hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken för att en kärnteknisk anläggning ska få komma till stånd. Det innebär bl.a. att det även fortsättningsvis kommer finnas krav på att etableringen av en kärnteknisk anläggning måste ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden, och på en plats som i övrigt är förenlig med reglerna i 2 kap. 6 § miljöbalken.

Som bl.a. *Tjörns* och *Trosa kommuner* påpekar omfattas flera av kustområdena och skärgårdarna också av riksintresse för turism och friluftsliv enligt 4 kap. 2 § miljöbalken, vilket innebär att turismens och friluftslivets intressen särskilt ska beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Sedan reglerna infördes i naturresurslagen har också tekniken utvecklats vilket gör att det i dag bör finnas bättre förutsättningar för att ny kärnkraft kan samexistera med turism och friluftsliv. Konsekvenserna för friluftslivet bedöms mot den bakgrunden i stort vara begränsade även om det kan få större konsekvenser lokalt.

Ett par remissinstanser, bl.a. *Värmdö kommun*, framhåller att vissa kuststräckor utgör riksintresse för totalförsvaret. Enligt de grundläggande hushållningsbestämmelserna ska områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna (3 kap. 9 § miljöbalken). Om ett område behövs för totalförsvaret ska försvarsintresset ges företräde framför andra riksintressen (3 kap. 10 § miljöbalken). Regeringens bedömning är därför att tillräcklig hänsyn kommer tas till totalförsvaret.

Bland andra *Tillväxtverket* och *Naturvårdsverket* anser att förslagen riskerar att urholka miljöbalkens hushållningsbestämmelser. Mot bakgrund av den prövning som alltid kommer att ske i det enskilda fallet enligt hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken och att skyddet enligt hushållningsbestämmelserna i övrigt inte ändras anser regeringen att de föreslagna ändringarna inte riskerar att urholka miljöbalkens hushållningsbestämmelser, utan bedömer att konsekvenserna för riksintressesystemet kommer att vara begränsade.

7.6 Konsekvenser för miljö, klimat och människors hälsa

De föreslagna ändringarna har inte i sig någon direkt påverkan på miljön, klimatet eller människors hälsa eftersom det alltid kommer att krävas en prövning i det enskilda fallet inför en etablering av en kärnteknisk anläggning.

Möjligheten att bygga nya kärntekniska anläggningar på fler platser i landet kan påskynda minskningen av Sveriges koldioxidutsläpp i och med att en utbyggnad av kärnkraften kan bidra till en kostnadseffektiv och stabil produktion av fossilfri el som klimatomställningen kräver. Utbyggnaden av kärnkraft på fler platser är positivt för den svenska struktur-omvandlingen till klimatneutralitet.

Fler nya kärnkraftsreaktorer förbättrar förutsättningarna för att genomföra elektrifieringen av transportsektorn och industrin som båda är beroende av ett starkt kraftsystem. Även andra sektorer kan dra nytta av en utökad fossilfri elproduktion för att kunna ställa om till en hållbar verksamhet. Kärnkraftsreaktorer på fler platser har också förutsättningar att minska behovet av elöverföring över stora avstånd. Samtidigt kommer etablering av kärnkraft innebära intrång vid de platser där kärnkraftverk och tillhörande infrastruktur byggs.

Möjligheten att ansöka om tillstånd för kärntekniska anläggningar på fler platser än i dag öppnar också för att använda kärnenergin på nya sätt, t.ex. direkt i andra industriella processer som värmeproduktion, fjärrvärme och vätgasproduktion vilket är resurseffektivt för miljön och bidrar till ett mer robust energisystem.

Kärnkraftverk ger upphov till såväl kortlivat som långlivat låg- och medelaktivt avfall, men även långlivat högaktivt avfall. Kärnavfall måste tas om hand på kort och lång sikt för att skydda människor och miljö. Det är kärnkraftsbolagen som ansvarar för hanteringen av avfallet. Dagens system för avfallshantering är dimensionerat utifrån det avfall som dagens reaktorer ger upphov till under såväl drift som avveckling, det gäller också vid drifttidsförlängning.

Oberoende av lokalisering skulle fler reaktorer medföra behov av en anpassning och utveckling av det befintliga kärnavfallsprogrammet för hantering av avfall från nya reaktorer, vilket bl.a. *Lysekils kommun* pekar på som en viktig fråga.

Byggandet av nya kärntekniska anläggningar och avfallshantering medför påfrestningar på miljön när det gäller t.ex. schaktmassor, buller och transporter oavsett på vilken plats de uppförs. Uppförande och driften av nya kärntekniska anläggningar, deras infrastruktur och avfallshantering kan innebära förlust av och påverkan på livsmiljöer för arter med negativa effekter för den biologiska mångfalden, t.ex. genom användning av kylvatten och transporter till och från anläggningen, vilket kan påverka vattenmiljön och medföra buller. Förutsättningarna för friluftsliv kan påverkas negativt om natur- eller kulturvärden förloras eller skadas i samband med etablering av nya kärntekniska anläggningar. Några remissinstanser, bl.a. *Tillväxtverket*, *Sölvesborgs* och *Örnsköldsviks kommuner*, pekar också på sådana risker gällande miljö, klimat och människors hälsa. *SMHI* bedömer att en kärnteknisk anläggning vid kusten medför klimat-

relaterade risker och betonar vikten av att tillståndsprövningen grundas på uppdaterade klimatdata och scenarier, inklusive kombinerade händelser, som samtidig stormflod och extrem nederbörd. *BirdLife Sverige* bedömer att förslagen kan förväntas medföra en påverkan på naturen och landskapsbilden genom ytterligare fragmentering av naturlandskapet längs obrutna kuststräckor och bruten konnektivitet för många arter och livsmiljöer.

Även om ändringarna i förlängningen skulle kunna leda till en viss påverkan på de berörda kustområdena konstaterar regeringen att frågan om påverkan på miljö, klimat och människors hälsa i det enskilda fallet hanteras inom ramen för tillståndsprövningen. Även risk för olyckor, vilka kan få mycket stora konsekvenser för miljö och människors hälsa, hanteras i tillståndsprövningen. De föreslagna ändringarna påverkar inte de krav som i övrigt gäller för att få tillstånd till att uppföra en kärnteknisk anläggning.

7.7 Förenlighet med EU-rätten och annan internationell rätt

Enligt *Naturskyddsföreningen* försämrar de föreslagna ändringarna möjligheterna att implementera Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1991 av den 24 juni 2024 om restaurering av natur och om ändring av förordning (EU) 2022/869 (restaureringsförordningen). Även *SMHI* och några andra remissinstanser framför liknande synpunkter. De föreslagna ändringarna bedöms inte påverka Sveriges möjlighet att vidta de åtgärder som behövs för att restaureringsförordningen ska få den nationella effekt som EU-lagstiftaren har avsett.

En del remissinstanser, t.ex. *Länsstyrelsen i Skåne län*, påpekar att vissa av de kustområden som omfattas av de föreslagna ändringarna är skyddade som s.k. Natura 2000-områden. Användning av mark och vatten som kan påverka ett naturområde som har förtecknats som Natura 2000-område och som omfattar verksamheter eller åtgärder som kräver Natura 2000-tillstånd får komma till stånd endast om ett sådant tillstånd har lämnats (4 kap. 8 § miljöbalken). Ett Natura 2000-tillstånd får lämnas endast om verksamheten eller åtgärden inte kan skada den livsmiljö eller de livsmiljöer i området som avses att skyddas eller inte medför att den art eller de arter som avses att skyddas utsätts för störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området (7 kap. 28 b § miljöbalken). Regeringen konstaterar att kravet på Natura 2000-tillstånd inte ändras genom aktuella förslag och därmed inte heller påverkar det skydd som ett Natura 2000-område har. Förslagen bedöms inte heller på något annat sätt påverka Sveriges åtaganden i förhållande till EU.

Några remissinstanser, bl.a. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* och *Riksantikvarieämbetet*, uttrycker en oro för att förslagen kan komma att påverka de kustområden som utsetts till världsarv enligt Unescokonventionen om skydd för världens kultur- och naturarv. Länsstyrelsen i Västernorrlands län anser därför att Sverige bör informera Unesco. Länsstyrelsen bedömer också att Finland bör informeras i ett samråd enligt Esbo-konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang. Enligt länsstyrelsen kan förslagen ha negativ påverkan på

åtaganden att skydda områden med höga marina värden i Östersjön inom ramen för Helsingforskonventionen.

Regeringen konstaterar att det utöver bestämmelserna i miljöbalken även finns bestämmelser i bl.a. lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. som ger möjlighet för svenska myndigheter att säkerställa skyddet för världsarv enligt Unescokonventionen och åtaganden inom ramen för Helsingforskonventionen. Ett antal statliga myndigheter har inom sina respektive verksamhetsområden uppsikt över hushållningen med mark- och vattenområden. Myndigheterna ska i samverkan med länsstyrelserna följa utvecklingen av frågor om hushållningen med mark- och vattenområden. Tyngdpunkten i denna verksamhet ska läggas på frågor som har stor betydelse i ett nationellt perspektiv och frågor vars utveckling Sverige enligt internationella åtaganden ska följa (1 § förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden). Mot den bakgrunden anser regeringen att kraven enligt internationella åtaganden är uppfyllda även med de föreslagna ändringarna. Eftersom ändringarna inte innebär någon ändring i fråga om kravet på att det krävs tillstånd i det enskilda fallet för en kärnteknisk anläggning är det inte heller aktuellt med information till Unesco eller samråd enligt Esbokonventionen.

8 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i miljöbalken

4 kap. Särskilda bestämmelser för hushållning med mark och vatten för vissa områden

Områden som i sin helhet är av riksintresse

3 § Inom kustområdena och skärgårdarna i Bohuslän från gränsen mot Norge till Brofjorden, i Småland och Östergötland från Simpevarp till Arkösund och i Ångermanland från Storfjärden vid Ångermanälvens mynning till Skagsudde får anläggningar som avses i 17 kap. 4 a § 1–11 inte komma till stånd.

På Öland får anläggningar som avses i 17 kap. 4 a § 1–6 och 8–11 inte komma till stånd.

I paragrafen regleras skydd för de s.k. obrutna kustområdena och Öland. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Första och andra styckena ändras på så sätt att hänvisningen till anläggningar som avses i 17 kap. 1 § 1 tas bort. Det innebär att kärntekniska anläggningar som tillåtlighetsprövas av regeringen enligt 17 kap. 1 § 1 inte längre omfattas av förbudet i förevarande paragraf.

4 § Inom kustområdena och skärgårdarna från Brofjorden till Simpevarp och från Arkösund till Forsmark, utmed Gotlands kust, på Östergarn och Storsudret på Gotland samt på Fårö får fritidsbebyggelse komma till stånd endast i form av kompletteringar till befintlig bebyggelse. Om det finns särskilda skäl får dock annan fritidsbebyggelse komma till stånd, företrädesvis sådan som tillgodoser det rörliga friluftslivets behov eller avser enkla fritidshus i närheten av de stora tätortsregionerna.

Inom områden som avses i första stycket får anläggningar som avses i 17 kap. 4 a § 1–6, 9 och 10 komma till stånd endast på platser där det redan finns anläggningar som omfattas av bestämmelserna i 17 kap. 4 a §.

I paragrafen regleras skydd för de s.k. högexploaterade kustområdena och vid Kalmar- och Gotlandskusten. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Andra stycket ändras på så sätt att hänvisningen till anläggningar som avses i 17 kap. 1 § 1 tas bort. Det innebär att kärntekniska anläggningar som tillåtlighetsprövas av regeringen enligt 17 kap. 1 § 1 inte längre omfattas av förbudet i förevarande paragraf.

.

Sammanfattning av promemorian Ny kärnkraft i Sverige – fler möjliga platser vid kusten

Promemorian innehåller förslag som syftar till att möjliggöra utbyggnaden av kärnkraft inom de s.k. obrutna kustområdena och de s.k. hög-exploaterade kustområdena, samtidigt som skyddet för natur- och kulturvärden upprätthålls.

De föreslagna ändringarna innebär att förbudet mot anläggningar för kärnteknisk verksamhet inom kustområdena och skärgårdarna i Bohuslän från gränsen mot Norge till Brofjorden, i Småland och Östergötland från Simpevarp till Arkösund och i Ångermanland från Storfjärden vid Ångermanälvens mynning till Skagsudde och på Öland ska tas bort. Ändringarna innebär också att förbudet mot anläggningar för kärnteknisk verksamhet inom kustområdena och skärgårdarna från Brofjorden till Simpevarp och från Arkösund till Forsmark, utmed Gotlands kust, på Östergarn och Storsudret på Gotland samt på Fårö på andra platser än där det redan finns sådana anläggningar tas bort.

Ändringarna påverkar inte prövningen av kärntekniska anläggningar i övrigt.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 3 och 4 §§ miljöbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

3 §¹

Inom kustområdena och skärgårdarna i Bohuslän från gränsen mot Norge till Brofjorden, i Småland och Östergötland från Simpevarp till Arkösund och i Ångermanland från Storfjärden vid Ångermanälvens mynning till Skagsudde får anläggningar som avses i 17 kap. 1 § 1 och 4 a § 1–11 inte komma till stånd.

På Öland får anläggningar som avses i 17 kap. 1 § 1 och 4 a § 1–6 och 8–11 inte komma till stånd.

Inom kustområdena och skärgårdarna i Bohuslän från gränsen mot Norge till Brofjorden, i Småland och Östergötland från Simpevarp till Arkösund och i Ångermanland från Storfjärden vid Ångermanälvens mynning till Skagsudde får anläggningar som avses i 17 kap. 4 a § 1–11 inte komma till stånd.

På Öland får anläggningar som avses i 17 kap. 4 a § 1–6 och 8–11 inte komma till stånd.

4 §²

Inom kustområdena och skärgårdarna från Brofjorden till Simpevarp och från Arkösund till Forsmark, utmed Gotlands kust, på Östergarn och Storsudret på Gotland samt på Fårö får fritidsbebyggelse komma till stånd endast i form av kompletteringar till befintlig bebyggelse. Om det finns särskilda skäl får dock annan fritidsbebyggelse komma till stånd, företrädesvis sådan som tillgodoser det rörliga friluftslivets behov eller avser enkla fritidshus i närheten av de stora tätortsregionerna.

Inom områden som avses i första stycket får anläggningar som avses i 17 kap. 1 § 1 samt 4 a § 1–6, 9 och 10 komma till stånd endast på platser där det redan finns anläggningar som omfattas av bestämmelserna i 17 kap. 1 och 4 a §§.

Inom områden som avses i första stycket får anläggningar som avses i 17 kap. 4 a § 1–6, 9 och 10 komma till stånd endast på platser där det redan finns anläggningar som omfattas av bestämmelserna i 17 kap. 4 a §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

¹ Senaste lydelse 2009:652.

² Senaste lydelse 2005:571.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden kommit in från Affärsverket svenska kraftnät, BirdLife Sverige, Borgholms kommun, Boverket, Bromölla kommun, Burlövs kommun, Båstads kommun, Chalmers tekniska högskola AB, Energiföretagen Sverige, Falkenbergs kommun, Fortum Sverige AB, Forsvarsmakten, Göteborgs kommun, Havs- och vattenmyndigheten, Kalmar kommun, Kramfors kommun, Kristianstads kommun, Kungliga tekniska högskolan, Kustbevakningen, Kärnfull Next AB, Kärnkraftskommunernas samarbetsorgan, Kärnkraftssamordnaren, Kävlinge kommun, Laholms kommun, Lantmäteriet, Lomma kommun, Lysekils kommun, Länsstyrelsen i Blekinge län, Länsstyrelsen i Gotlands län, Länsstyrelsen i Hallands län, Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Södermanlands län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Malmö kommun, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, Naturvårdsverket, Norrköpings kommun, Nynäshamns kommun, Orusts kommun, Oskarshamns kommun, Regelrådet, Region Gotland, Riksantikvarieämbetet, Simrishamns kommun, Sotenäs kommun, Statens energimyndighet, Strålsäkerhetsmyndigheten, Strömstads kommun, Svea hovrätt, Mark- och miljööverdomstolen, Svenska Naturskyddsföreningen, Svenskt friluftsliv, Svenskt Näringsliv, Sveriges kommuner och regioner, Sveriges kärntekniska sällskap, Söderköpings kommun, Södertälje kommun, Sölvesborgs kommun, Tanums kommun, Tillväxtverket, Tjörns kommun, Torsås kommun, Trosa kommun, Uddevalla kommun, Uppsala universitet, Valdemarsviks kommun, Varbergs kommun, Värmdö kommun, Västerviks kommun, Växjö tingsrätt, mark- och miljödomstolen, Öckerö kommun, Örnsköldsviks kommun och Östhammars kommun.

Därutöver har yttranden inkommit från Centerpartiet i Kalmar län, Centerpartiet i Valdemarsviks kommun, Gryts Skärvårdsförening, Institutet för mänskliga rättigheter, Energieffektiviseringsföreningen, Folkkampanjen mot Kärnkraft-Kärnvapen, PRO Kalmar län, Region Kalmar län, Nej till kärnkraft i Valdemarsvik, Miljörelsens kärnavfallssekreteriat, Naturskyddsföreningen i Bohuslän, Naturskyddsförening i Lysekil-Munkedal, Naturskyddsföreningen i Östergötland, Socialdemokraterna i Valdemarsviks kommun, Skärgårdens Intresseföreningars Kontaktorganisation, Skärgårdarnas Riksförbund, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, Centerpartiet i Östergötland, Vattenmyndigheten Södra Östersjöns vattendistrikt, Västra Götalandsregionen samt några privatpersoner.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Blykalla AB, Fältbiologerna, GE Hitachi Nuclear Energy, Halmstads kommun, Haninge kommun, Helsingborgs kommun, Höganäs kommun, Karlshamns kommun, Karlskrona kommun, Kungsbacka kommun, Kungälv kommun, Landskrona kommun, Mönsterås kommun, Mörbylånga kommun, Norrtälje kommun, Nyköpings kommun, Oxelösunds kommun, Rolls-Royce SMR, Ronneby

kommun, Skurups kommun, Stenungsunds kommun, Svensk Kärnbränslehantering AB, Sveriges fiskares producentorganisation, Swedish Pelagic Federation Producentorganisation, Trelleborgs kommun, Tyresö kommun, Vattenfall AB, Vaxholms kommun, Vellinge kommun, Världsnaturfonden, WePlanet, Ystads kommun, Ängelholms kommun och Österåkers kommun. Bilaga 3